

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

ORMAN ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

**İSTANBUL-İKİTELLİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNDE YER ALAN ORMAN
ÜRÜNLERİ SANAYİ İŞLETMELERİNİN FİNANSMAN SORUNLARI VE ÇÖZÜM
ÖNERİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Orm. End. Müh. Osman HAMZAÇEBİOĞLU

**HAZİRAN 2019
TRABZON**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünce

Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : / /

Tezin Savunma Tarihi : / /

Tez Danışmanı :

Trabzon

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalında
Osman HAMZAÇEBİOĞLU Tarafından Hazırlanan**

**İstanbul-İkitelli Organize Sanayi Bölgesinde Yer Alan Orman Ürünleri Sanayi İşletmelerinin
Finansman Sorunları ve Çözüm Önerileri**

**başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 28 / 05 / 2019 gün ve 1806 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.**

Jüri Üyeleri

Başkan : Prof. Dr. Kadri Cemil AKYÜZ

Üye : Prof. Dr. Hasan SERİN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi İbrahim YILDIRIM

Prof. Dr. Asim KADIOĞLU

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Firmalar, üretim ortamında birçok sorunla mücadele etmekte ve başarılı olabildikleri düzeyde rekabet edebilecek güce sahip olmaktadır. Ekonomimizin yapı taşı niteliğinde olan sanayi işletmelerinin gösterecekleri başarı yalnızca bu işletmelerin değil tüm ekonomik yapının başarılı olması anlamını taşıyacaktır. Yapılan çalışmada Orman Ürünleri Sanayi alanında faaliyet gösteren ve İstanbul ili ikitelli organize sanayi bölgesinde yer alan orman ürünleri sanayi işletmelerinin finansal sorunlarının araştırılması ve çözüm önerilerinin sunulması amaçlanmıştır.

Yüksek lisans çalışmam boyunca yardımını ve desteğini çekinmeden, tüm aşamalarda gösteren sayın danışman hocam Prof. Dr. Kadri Cemil AKYÜZ'e, tezimin analiz ve değerlendirme kısmında yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi İbrahim YILDIRIM' a ve tüm hayatım boyunca hep yanımda olan aileme ve özellikle de kız kardeşim Harita Mühendisi Fatma HAMZAÇEBİOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım.

Osman HAMZAÇEBİOĞLU
Trabzon 2019

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “İstanbul-İkitelli Organize Sanayi Bölgesinde Yer Alan Orman Ürünleri Sanayi İşletmelerin Finansman Sorunları ve Çözüm Önerileri” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. Kadri Cemil AKYÜZ’ ün sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizler ile ilgili bilgileri laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 12/06/2019

Osman HAMZAÇEBİOĞLU

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VI
SUMMARY	VII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VIII
TABLolar DİZİNİ.....	IX
SEMBOLLER DİZİNİ	X
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş	1
1.2. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler.....	2
1.2.1. Küçük ve Orta Ölçekli İşletme Kavramı	2
1.2.2. Dünya Ekonomilerinde KOBİ'lerin Yeri ve Tanımı.....	3
1.2.3. Türkiye Ekonomisinde KOBİ'lerin Yeri ve Tanımı.....	4
1.2.4. Firmaların Karşılaştıkları Temel Sorunlar.....	5
1.2.5. Finansal Sorunların Çözümüne Destek Sağlayan Kurum ve Kuruluşlar	6
1.2.6. Finansman Kaynakları ve Yeni Finansal Teknikler	8
1.3. Türkiye'de Orman Ürünleri Sanayi Sektörü	9
2. MATERYAL VE YÖNTEM	13
2.1. Materyal.....	13
2.2. Yöntem	13
3. BULGULAR VE İRDELEME.....	15
3.1. Anketlerin Yapıldığı Firmalar Hakkında Bilgiler	15
3.2. Firmaların Finansal Yapıları Hakkında Bulgular	17
3.2.1. Firmaların Finansal Araç Kullanım Durumları	17
3.2.2. İşletmelerin Kredi Çeşit ve Miktarlarının Yeterliliği Konusundaki Düşünceleri..	18
3.2.3. İşletmelerin Kredi Bulmada Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Nedenler	19
3.2.4. Finansman Sorununun Kaynağına İlişkin Nedenler	19
3.2.5. Finansman Sorunlarına Çözüm Önerileri	21
4. SONUÇ.....	22
5. ÖNERİLER	24
6. KAYNAKLAR.....	25
ÖZGEÇMİŞ	

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

İSTANBUL-İKİTELLİ ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİNDE YER ALAN ORMAN ÜRÜNLERİ SANAYİ İŞLETMELERİNİN FİNANSMAN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Osman HAMZAÇEBİOĞLU

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Orman Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Kadri Cemil AKYÜZ
2019, 38 sayfa, 1 Adet CD

Firmaların sorunlarının önemli bir kısmı finansal alan kaynaklı olarak görülmekte ve diğer fonksiyonel yapılar üzerinde etkili olmaktadır. Bu çalışma orman ürünleri sanayi alanında üretim faaliyetinde bulunan firmaların finansal sorunları ve sorunlara yönelik belirledikleri çözüm önerilerinin tespit edilebilmesi amacıyla ülkemizin önemli sanayi bölgeleri arasında yer alan İstanbul ili İkitelli organize sanayi bölgesi genelinde gerçekleştirilmiştir. Tüm alt sektörleri kapsayıcı şekilde belirlenen 75 adet işletmede bilimsel geçerliliği kanıtlanmış anket formu ile şirket sahibi ya da yönetici konumunda yer alan çalışanlarla görüşülerek işletmeler hakkında bilgiler alınmaya çalışılmıştır. Firmaların önemli bir kısmının sektörel destek amacıyla oluşturulan teşvik paketleri hakkında ve nasıl yararlanabilecekleri konusunda yeterli bilgi sahibi olmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca banka faizlerinin yüksek olması, istedikleri zaman kredi kullanamamaları, bankaların çok yüksek oranlarda teminat istemeleri ve uzman personellerinin olamaması gibi sorunlar finansal problemleri arttırıcı bir nitelik taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Finansal Sorunlar, İstanbul, Orman Ürünleri Sanayi.

Master Thesis

SUMMARY

FINANCING PROBLEMS AND SOLUTION PROPOSALS OF FOREST PRODUCTS INDUSTRY ENTERPRISES IN ISTANBUL-IKITELLI ORGANIZED INDUSTRIAL ZONE

Osman HAMZAÇEBİOĞLU

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Forest Industrial Engineering Graduate Program
Supervisor: Prof. Dr. Kadri Cemil AKYÜZ
2019, 38 pages, 1 Item CD

Knowing the problems and searching for solutions is possible by strict monitoring of all market conditions. This study was carried out in Ikitelli organized industrial zone of Istanbul which is one of the most important industrial zones of our country in order to determine the financial problems and solution proposals determined by the firms engaged in production in forest products industry. In 75 enterprises that were determined to cover all sub-sectors, a questionnaire with scientific validity was obtained and interviews were held with the employees of the company owners or managers to obtain information about the enterprises. As a result of the study, the main problems experienced by the enterprises in the financial field were determined and it was concluded that the desired quality of support was not obtained especially from public institutions and organizations. It has been determined that a significant number of firms do not have sufficient information about the incentive packages created for sectoral support and how they can benefit from them. In addition, problems such as high bank interest rates, inability to use loans at any time, banks' demand for collaterals at very high rates, and lack of specialized personnel carry financial problems.

Keywords: Financial Problems, Istanbul, Forest Products Industry.

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa No
Şekil 1. Türkiye'nin 2000-2010 yılları arası kereste ihracatı oranları.....	10
Şekil 2. Türkiye'nin 2000-2010 yılları arası kereste katkı değeri oranları.....	10
Şekil 3. Türkiye'nin 2006-2010 yılları arası mobilya ihracatı.....	11
Şekil 4. Türkiye'nin 2006-2010 yılları arası mobilya ihracatının katkı değeri.....	11
Şekil 5. Ülkemizdeki coğrafik bölgelerdeki ormanların genel orman alanına oranları.....	12

TABLULAR DİZİNİ

	Sayfa No
Tablo 1. Firmalara ilişkin istatistiksel veriler	15
Tablo 2.İşletmelerin finansman araçlarını kullanma durumu.....	17
Tablo 3.İşletmelerin kredi çeşit miktarlarının yeterliliği konusundaki düşünceleri	18
Tablo 4. İşletmelerin kredi bulmada karşılaştıkları zorluklara ilişkin nedenler	19
Tablo 5. Finansman sorununun kaynağına ilişkin nedenler	20
Tablo 6. Finansman sorunlarına çözüm önerileri	21

SEMBOLLER DİZİNİ

- KOBİ : Küçük Ve Orta Ölçekli İşletme
ABD : Amerika Birleşik Devletleri
AB : Avrupa Birliği
OECD : Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Dünya genelinde meydana gelen sosyo-ekonomik değişimler, tüketim alışkanlıklarında oluşan farklılaşmalar, kaynaklar düzeyinde yaşanan azalmalar ve birçok farklı neden üretim birimlerini yeni arayışlara ve sahip oldukları pazar paylarını büyütebilme zorunluluğuna itmektedir.

Ekonomilerin lokomotifi niteliğinde olan sanayi işletmeleri ekonomik gelişme ve toplumsal kalkınmanın temel unsurunu oluşturmakta ve tüm alanlarda meydana gelen değişimlerden önemli oranda etkilenmektedir. Sanayi işletmelerinin gerek sektörel olarak ve gerekse ölçeksel büyüklükler temelinde sahip olduğu yapısal sorunlar dikkatle incelenmelidir.

Yapılmış bulunan bu tez çalışması ile ülkemiz imalat sanayi yapılanması içinde yer alan Orman Ürünleri Sanayi Sektörünün finansman sorunlarının araştırılması ve çözüm önerilerinin sunulması amaçlanmıştır. Bu amaçla ülkemizin finans, ekonomi ve üretim merkezi niteliğinde olan İstanbul ili- İkitelli organize sanayi bölgesinde genelde faaliyet gösteren orman ürünleri sanayi kuruluşlarının incelenmesi hedeflenmiştir. Ülkemizin birçok iline göre sahip olduğu kaynak ve farklı sektörel yapıların bir arada olması İstanbul ilinin seçiminde temel unsur olarak ön plana çıkmıştır. Araştırma amacıyla veri toplanması için geçerliliği kanıtlanmış olan anket formu kullanılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde, yapılan ön araştırma sonucunda İstanbul-İkitelli organize sanayi bölgesi genelde orman ürünleri sanayi sektörünün önemli bir kısmını oluşturan, küçük ve orta ölçekli firmalar (KOBİ) hakkında Dünya ve Ülkemiz düzeyinde yapılan tanımlamalar anlatılmıştır. İkinci bölümde ise ülkemizde ve orman ürünleri sanayi alanında istatistiki bilgiler verilmiş ve sektörel olarak KOBİ'lerin ekonomik yeri ve önemi konuları incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde yapılmış olan çalışma tanımlanmış ve elde edilen bulgular tablolar ve istatistiksel analizler eşliğinde sunulmuştur. Son bölümde ise çalışmalar sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve öneriler getirilmiştir.

1.2. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler

1.2.1. Küçük ve Orta Ölçekli İşletme Kavramı

İçinde yer aldıkları ekonomik sistemin temel yapı taşı niteliğinde olan KOBİ' ler, ekonominin barometresi konumunda bulunmakta ve ekonomik ortamın canlılığının göstergesi durumunda faaliyet göstermektedirler. Büyük işletmelerin faaliyet gösteremediği ya da pazar büyüklüğü nedeni ile yeterli görmedikleri küçük pazar alanlarında faaliyete gösteren KOBİ' ler oluşan pazar boşluklarını doldurabilmekte ve farklılaşan tüketici ihtiyaçlarına karşı esnek bir üretim yapısı sergileyebilmektedirler. Büyük işletmelere önemli oranda girdi sağlayan KOBİ' ler yan sanayi niteliği ile ekonomik yapıyı tamamlayıcı özelliklere de sahip olmaktadır. Üretim gücü, sermaye bütünlüğü ve mülkiyetin tabana yayılmasında önemli görevler üstlenen KOBİ' ler serbest rekabet, piyasa ekonomisi ve sosyal istikrarın temel unsurları niteliğindedir. Dünya ekonomisinde olduğu gibi Türkiye ekonomisinin de temel yapı taşı ve can damarları; küçük pazar boşluklarında faaliyet gösteren, tüketicilerin farklılaşan isteklerine cevap verebilen, istihdam oluşumu noktasında önemli görevler üstlenen ve gelişmiş gelişmemiş tüm bölgelerde faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelerdir (KOBİ). Sahip oldukları önemli fonksiyonları yanında çözüm bulmaları gereken birçok sorunları da bulunan KOBİ' ler içinde buldukları ekonomik ve finansal sistemin güçlü ve ulaşılabilir olması koşulu ile ekonomik sisteme katkı sağlayabilecektir. (Müftüoğlu, T.,1998)

Bulduğu ekonomik faaliyet yapılarına göre KOBİ' lerin tanımı dünya genelinde farklılıklar gösterebilmektedir. Ülkelerin ekonomik yapılarında oluşan değişimlere bağlı olarak tanımları farklılaşabilen KOBİ' ler ülkeler içinde yer alan kurumlararası bile farklı tanımlanabilmektedir. İçinde buldukları ekonomik sistem, sektörel yapı ve farklı tanımlama kriterleri nedeni ile ülkeden ülkeye, sektörden sektöre ve hatta buldukları bölgelere göre değişebilen tanımsal farklılıklara sahip olan KOBİ' ler nitel ve nicel tanımlama kriterleri olarak kullanılan iki farklı alan içinde tanımsal yer bulmaktadırlar.

KOBİ' lerin sahibi konumunda bulunan kişinin aynı zamanda yönetici ve tüm varlığı ile işletmede faaliyet gösteriyor olması en önemli nitel özellik olarak kabul edilmekte ve KOBİ' leri büyük yada profesyonel anlamda yönetim yapısına sahip olan işletmelerden ayırmaktadır. Ayrıca işletmenin fonksiyonel yapılanması işletme sahibi yada çalışanları tarafından belirgin ayırım yapılmaksızın yerine getirilmektedir. Profesyonel

anlamda iş bölümünün olmadığı ve basit iş bölümü yapısının sergilendiği KOBİ'lerde işçi-işveren ve müşteriler arasında yakın ve samimi ilişkiler kurulabilmektedir.(Şimsek, M.,2002)

Nicel tanımlama içerisinde yer alan personel sayısı, makine parkının büyüklüğü, üretim kapasitesi, sermaye yapısı, düşük tedarik ve pazarlık gücü, satış tutarı ve cirosu gibi daha belirgin ve ayırd edilebilmesi bakımından daha kolay olan kriterler belirli sınırlar çizmekte ve KOBİ tanımına destek vermektedir.

1.2.2. Dünya Ekonomilerinde KOBİ'lerin Yeri ve Tanımı

İkinci dünya savaşından 1970' li yıllara kadar Avrupa genelinde, istenilen sermaye birikiminin sağlanabilmesi ve yeniden yapılanma için büyük firmalara öncelik verilmiştir. 1970' li yıllarda yaşanan petrol krizi ve sonrasında büyük işletmelerin yaşadığı ekonomik sorunlar KOBİ niteliğindeki işletmelerin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Krizden etkilenme düzeylerinde görülen düşüklük ve ayakta kalabilme yetenekleri nedeniyle KOBİ' ler 1980'li yıllarda oluşan büyük işsizlik döneminde ekonomilerin can damarı görevini üstlenmişlerdir. Özellikle bu dönem ve sonrasında Avrupa genelinde ekonomik teşvik ve düzenlemeler KOBİ'leri dikkate alarak geliştirilmiştir (Çatal, M. F.,2010).

AB genelinde yer alan ülkeler genelinde bazı değişimler göstermekle birlikte 1-9 işçi çalıştıran işletmeler mikro, 10-499 arası işçi çalıştıran işletmeler KOBİ ve 500 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler ise büyük ölçekli işletme olarak kabul edilmektedir. Avrupa Komisyonu ve Avrupa Yatırım Bankası ise sabit varlıkları 27 milyon Euro' yu geçmeyen, sermayesinin en fazla 1/3' lük kısmının bir büyük işletmeye ait olabilen ve 500 kişiye kadar istihdam sağlayan işletmeleri KOBİ olarak kabul etmektedir. Ortak bir politika geliştirilebilmesi için kabul edilen bu ölçütler içinde kalan KOBİ oranı birlik genelinde tüm işletmelerin %99,8'i düzeyindedir. AB bünyesinde faaliyet gösteren yaklaşık 26 milyon KOBİ, 109 milyon kişiye (%66) istihdam sağlamakta ve Avrupa Gayri Safi Milli Hasılasının 2/3'ünü yaratmaktadır. Bunun yanında yenilikçi ve esnek yapıları ile KOBİ'ler yeni teknolojilerin yaratılması ve özümsemesine de büyük katkıda bulunmaktadırlar (Bayülken, 2017).

AB genelinde yapılan değerlendirmeler KOBİ niteliğinde kabul edilen işletmelerin toplam işletmeler içerisinde %99 düzeyinde bir pay sahibi olduğunu göstermektedir. AB

genelinde sağlamış oldukları katma değer oranı %57 civarında olduğu KOBİ' ler toplam istihdamın yaklaşık % 66' lık kısmını barındırmaktadırlar.

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) üyeleri tarafından kabul edilen tanımlamada 20 kişiden az çalışana sahip olan işletmeler çok küçük işletme, 20-99 arasında bir çalışana sahip olan işletme küçük işletme olarak Kabul edilirken 100-499 arası çalışanı olan işletmeler ise orta ölçekli sınıfına dahil edilmektedir.

ABD'de KOBİ tanımına işçi sayısı esas alınmakta olup genellikle 100'e bazı durumlarda 500'e kadar işçi çalıştıran işletmeler küçük işletme olarak kabul edilmektedir. Tanımlama kriterlerine bakıldığında nicel olarak ABD'de KOBİ tanımları çalışan işçi sayısı ve ciroya endeksli iken nitel kriter olarak işletmenin yönetimi ve bağımsız olduğu gözlemlenmektedir. Aynı zamanda ABD'de yapılan KOBİ tanımlamalarındaki istihdam ve ciro kriterlerinin, ülkemiz ve AB ülkelerine göre kıyasla son derece yüksek olduğu gözlemlenmektedir (Çağlar, İ., Kendirli, S., ve Çağırın, H.,2005).

Japonya ve Çin' de KOBİ tanımında sektörlere göre istihdam edilen işçi sayısı, ciro ve sermaye tutarı esas alınmaktadır. Sektörel olarak belirlenen sınırlandırmalar sahip olunan sermaye miktarı, ciro ve çalışan sayısının birlikte değerlendirilmesi ile oluşturulmaktadır.

1.2.3. Türkiye Ekonomisinde KOBİ' lerin Yeri ve Tanımı

Ülkemizde KOBİ'lere yönelik farklı alanlarda hizmet veren kurumların belirlemiş oldukları farklı kriterler nedeni ile farklı tanımlamalar yapılabilmekte ve sektörel olarak sorunların oluşabilmektedir. Özellikle uluslararası alanda gerekli teşvik ve desteklerin alımı sırasında oluşan sorunların çözümü için 2018 yılında resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren yönetmelikle çalışan sayısı, yıllık net satış hasılatı ve yıllık mali bilanço toplamından oluşan 3'lü bir tanımlama endeksi kabul edilerek tüm kesimlerin üzerinde anlaşmaya vardığı bir tanımlama oluşturulmuştur (Aras, G. ve Müslümov, A.,2002). Buna göre çalışan sayısı 10 işçinin altında, yıllık net satış hasılatı ve yıllık mali bilanço toplamı 3 milyon TL'nin altında olan işletmeler mikro ölçekli, çalışan sayısı 50 işçinin altında, yıllık net satış hasılatı ve yıllık mali bilanço toplamı 25 milyon TL nin altında olan işletmeler küçük ölçekli ve çalışan sayısı 250 işçi, yıllık net satış hasılatı ve yıllık mali bilanço toplamı 125 milyon ve altında olan işletmeler ise orta ölçekli işletmeler olarak kabul edilmektedir.

1.2.4. Firmaların Karşılaştıkları Temel Sorunlar

Üretim yapan tüm firmalar buldukları sektörel yapı ve genel ekonomik koşullara bağlı olarak türlü sorunlarla mücadele etmek zorundadırlar. Nakit yönetimi-finansman, pazarlama, personel sorunları ve temini, üretim ve hammadde sorunları, tedarik ve lojistik problemleri ve zamana göre şekillenebilen farklı sorunlar yönetici ve sahiplerin ilgilenmek ve çözüm bulmaları gereken konular arasında yer almaktadır. Sonraki bölümde çalışma alanımızın önemli bir kısmını oluşturan KOBİ'lerin finansman sorunlarına yönelik değerlendirmeler yapılmıştır.

Finansman sorunu tüm işletmelerin çözüm bulmaları gereken bir konu niteliğinde olup farklı birçok problemin temelini oluşturmaktadır. Kuruluş, planlama, Ar-Ge ve üretim süreçlerinin tümünde farklı boyutlarda ortaya çıkan finansman sorunu, sahip olunan kaynakların etkin kullanılabilme becerisi ile yakından ilgili bir konumdur. Finansal sorunlar genelde kredi temininde yaşanan problemler, sermaye piyasasından fon sağlama sorunları, finansal yönetiminin eksiklikleri, öz sermaye ve işletme sermayesi sorunları olarak özetlenebilmektedir (Arbak,T.,2007). Ülkemiz piyasa koşullarında kendi öz sermayesi yeterli olan firmalar bile finansal alanda sorunlar yaşarken, yanlış ürün karması seçimi, finansal yapının etkin işletilememesi, teknolojik yapıda oluşan sorunlar ve kuruluş yeri problemleri gibi alt sorunlar finansal boyutta önemli etki derecesine sahip sorunları beraberinde getirmektedir.

Kaynak temin etmek firmaların sürekli ve planlı-plansız karşılaşmak durumunda olan bir konu niteliğindedir. Kaynak temininde temel kaynak bir çok firma için bankalar olurken, özellikle öz sermaye sahiplerinin güçlü yapıları ve etkin finans yöneticilerinin varlığı farklı alternatiflerin kullanılmasına imkan verebilmektedir. Bankalar özellikle belirli finansal yapı sahibi firmalara daha kolay kredi-kaynak temininde bulunurken özellikle yeterli teminat gösteremeyen firmalar bu imkanlardan yararlanamamaktadır. Ciroları belirli bir seviyenin üstünde olan firmalara hizmet verecek şekilde tasarlanan bankalar işletmelere kredi imkanı sağlarken işletmelerin mali durumlarına göre, teminat gösterip gösteremediklerine bakmaktadır. Teminat istenirken işletme içindeki makina ve teçhizat teminat kabul edilmemektedir. Kredi faizi oranlarının yüksek olması da kredi almalarını zorlaştırmaktadır.

Firmaların çoğunluğunda profesyonel anlamda finans bölümü ya da yöneticinin bulunmaması parasal işlemler, girdi-çıkıtı, kredi işlemleri, faiz oranları, parasal kaynaklar

teşvikler gibi sürekli olarak değişim gösteren ve takip edilmesi gereken konularda eksiklikler yaşanmaktadır. Firmaların önemli bir kısmında sermaye piyasasına açılmanın yarar getirmeyeceği aksine farklı maliyet unsurlarına neden olacağı kanısı hakim durumda bulunmakta ve burum farklı finansal kaynaklara ulaşımı engellemektedir. Kuruluş aşamasına ihtiyaç duyulacak sermaye yapısının ne düzeyde bir finans kaynak ihtiyacı oluşturacak olduğu ve bunun hangi kaynaklardan nasıl sağlanması gerektiği eksiklik ve sorun oluşturan bir başka konu niteliğindedir. İşletme sermayesi; işletmenin kısa süreli, normal olarak bir hesap döneminde paraya çevrilebilir ekonomik değerlere yaptığı yatırım olarak tanımlanır. Firmaların faaliyete geçebilmesi için işletmelerin ihtiyaç duyduğu demirbaşları veya tesislerini eksiksiz olarak tamamlamış olması sorunların çözümünde yeterli değildir. İşletmenin faaliyete geçebilmesi için sermaye sorununun çözülmesi gerekmektedir. İşletme kurulurken cepteki para işletme kurulumuna harcadığı için işletmenin belli bir süre kendini döndürebilmesi için gerekli sermaye ihtiyacı yok sayılmaktadır(Bozkurt,V.,2005).

İşletme sahipleri aynı zamanda işletme yöneticileri olduğu için işin işleyişinde tekolojiye ayak uydurma da pozitif etkisi olsa bile, sürekli gelişen teknoloji ve piyasa koşulları hakkında yeterli bilgi ve donanıma sahip olmaması, işletmede kalifiye veya bu işin uzmanı personellerin olmaması anlık kararlar vermede sorunlara yol açmaktadır. Hammadde teminindeki yetersizlikler ve düzenli bir üretim planının olmayışı dağıtımla ilgili sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu gecikmeler üretimi sekteye uğratmakta ve teslim aşamasında gecikmelere yol açabilmektedir. Bu durum işletmeler için negatif yönde geri dönüş sağlamaktadır.

1.2.5. Finansal Sorunların Çözümüne Destek Sağlayan Kurum ve Kuruluşlar

Firmaların üretim sürecinde karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik olarak oluşturulan destekler farklı alanlarda yoğunlaşmaktadır.

Yatırıma yönelik olarak oluşturulan destekler, yurt içi ve yurt dışı tasarrufların katma değer oluşturucu yatırımlara dönüşmesi, üretim ve istihdamın arttırılması, rekabet gücü ve Ar-Ge niteliğinin yükseltilmesi, uluslararası alanda doğrudan yatırımların önünün açılması ve bölgesel olarak ortaya çıkan gelişmişlik farklılıklarının azaltılması hedefi ile hareket etmektedir. Bu doğrultuda oluşturulan destekler; gümrük vergisi ve toplu konut istisnası, yatırım indirimleri, katma değer vergisi istisnası, vergi, resim ve harç istisnası,

enerji desteği ve maliye bakanlığınca arsa tahsisi ve yatırım teşvik fonundan sağlanan kredi Őeklinde Özetlenebilmektedir (Bilgiĉ, M.,2002).

İhracata yönelik sağlanan destekler yurt dışına aĉılma işteğinde ve potansiyelinde olan firmaların bŐtŐnsel bir bakış aĉısıyla desteklenmesi hedefi ile oluşturulmuş, devlet destekleri, ihracat rejimleri, Eximbank kredileri, kredi sigortaları, kredi garanti fonları, vergi ve harĉ istisnaları Őeklinde sıralanmaktadır. Özellikle KOBİ niteliğindeki işletmelere destek olmak ve kredi temin edebilmek amacıyla faaliyet gösteren Krdei Garanti Fonu uzun vadeli ve uygun koşullarda işletmelere kredi sağlama amacını taşımaktadır. Bankaların ya da bazı finans kuruluşlarının istedikleri teminatları gŐstermeyen firmalar iĉin kefil olan bu kuruluş gelir olarak sağladığı kefalet karşılığı aldığı komisyonlarla bilinmektedir.

Őlkenin gelişmişlik seviyesinin arttırılması ve yatırımların verimli alanlara yŐneltilmesi amacıyla 1950 yılında kurulan TŐrkiye Sınai Kalkınma Bankası sŐrdŐrŐlebilir bŐyŐmeye katkı sağlamaktadır. Öncelik sanayi olmak ũzere tŐm girişimcilere destek olma amacını taşıyan banka, yabancı ve yerli sermayenin TŐrkiyede kurulmuş ya da kurulacak Őirketlere destek olmasını hedeflemektedir. Ayrıca TŐrkiyedeki sermaye piyasasının gelişimine destek olan banka, firmalara orta ve uzun vadeli uygun mali destek sağlamak, girişimcilere bankacılık ve aracılık hizmetleri vermek ve TŐrkiyenin sŐrdŐrŐlebilir kalkınmasına yŐn vermek misyonuna'da sahiptir.

Sermayenin tabana yayılması hedefi ile kurulan TŐrkiye Kalkınma Bankası, yapısal dŐnŐřũme katkıda bulunmayı, yatırımcılara finansman kaynağı oluşturmayı ve yurtiĉi ve yurt dışı kuruluşlar ile birlikte danışmanlık desteği sunmayı hedeflemektedir. Banka bu uygulamalarını ũlkenin sŐrdŐrŐlebilir kalkınma Őnceliđi kapsamında gerĉekleřtirmektedir. Őlkenin kalkınması iĉin anonim Őirketlerine kredi desteği sağlamak ve yatırım ve kalkınma bankacılığı gŐrevlerini gerĉekleřtirmektedir.

TŐrkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, farklı proje tabanlı destekleri ile firmalara yŐn verebilmekte ve sağladığı finansal destek sayesinde Ar-Ge ve teknolojik gelişimin Őncũsũ olabilmektedir.(Ergũn, O.,1998)

Özellikle KOBİ' lerin desteklenmesi amacıyla kurulmuş olan Kũĉũk ve Orta Őĉekli İşletmeleri Geliştirme Başkanlığı (KOSGEB), banka kredisi, Öz kaynak, finansal araĉlara ulaşım imkanı, teknolojik gelişim, teknik bilgi sağlama, yŐnetimsel destek, alt yapı ve idari destekler konusunda işletmelere yardımcı olma hedefine sahip konumdadır.

1.2.6. Finansman Kaynakları ve Yeni Finansal Teknikler

1.2.6.1. Finansal Kiralama(LEASİNG)

Finansal Kiralama, kiracının seçtiği her türlü sıfır veya 2. el makine, ekipman gibi yatırım mallarının, mülkiyeti ödeme vadesi boyunca leasing şirketinde kalmak üzere belirlenen kiralar karşılığında kullanım hakkının kiracıya verilmesini sağlayan etkin bir yatırım yöntemidir. Yetersiz sermaye ile çok iş yapmak amaçındadır. İşletmeler diyelim ki 100 dolar alır ve bunun ellisini işletmeye ellisini Leasing'e verir. Belirli bir süre içinde bunun karşılığını öder. Leasing işlemi şu sırayla yapılır:

- 1- İstenilen teçhizata karar verildikten sonra gerekli koşullar üretici ve ihracatçıyla anlaşılır.
- 2- Kiracı bir leasing şirketiyle anlaşma yapar.

1.2.6.2. Risk Sermayesi (RİSK CAPITAL)

Bir fikri olan girişimcinin ve yatırım yapmak isteyen bir sermayedarın buluşması olarak tanımlanmaktadır. Ancak uygulamada üç taraf vardır. Bunlar:

- 1- İki tarafı buluşturan şirket (Aracı)
- 2- Proje sahibi
- 3- Sermayedar

1.2.6.3. Franchising

Kelime anlamı olarak başarılı bir firmanın isim hakkını kullanmaktır. Franchising düzenindeki bir işletmenin Pazar araştırması ve arge yapmasına gerek yoktur. Bunun yerine sektördeki yerini kanıtlamış bir firmanın sahibiyle franchising sözleşmesi yaparak işe başlayabilmektedir. Buna göre "Verici açısından bir dağıtım ve pazarlama yöntemi , alıcı açısından da iş kurma biçimidir. Franchising işleminde " Franchise "marka ismini alan tarafa ve vericiye " franchiser " denir. İkisi arasında bir anlaşma yapılır.

1.2.6.4. Factoring

Factoring, vadeli satış yapan firmaların her türlü mal ve hizmet satışından doğan alacak haklarını faktor adı verilen finansal kuruluşlara devretmek suretiyle kısa vadeli kaynak sağladıkları finansman tekniğidir. .

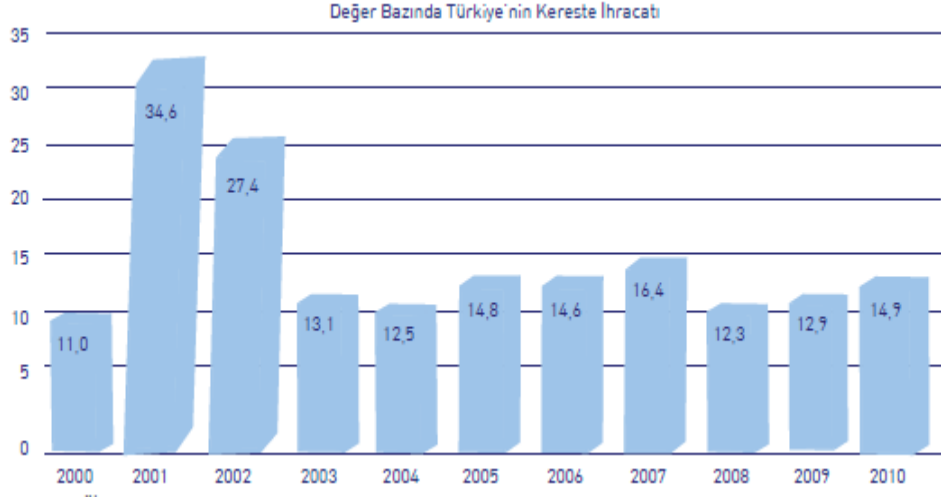
1.2.6.5. Forfaiting

Forfaiting, özellikle mal ve hizmet ihracatından doğan ve belirli bir ödeme planına göre tahsil edilebilecek olan alacakların bir banka ya da bu alanda uzmanlaşmış bir finansman kurumu tarafından satın alınması olarak tanımlanabilmektedir. İşlemden dört taraf vardır. Alacak hakkını satın alan banka iki işlev görür.

- 1-İthalatçının kredi değerlerini saptama.
- 2-Nakit para sağlama.

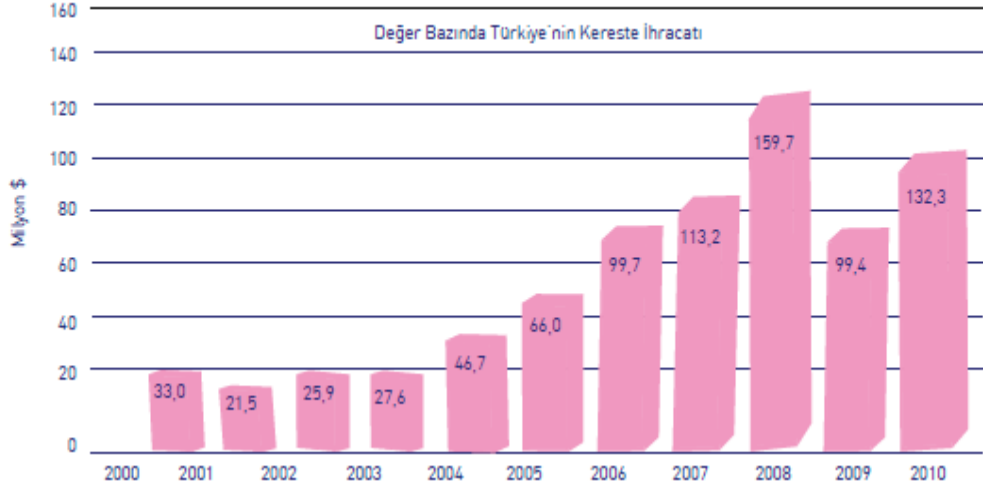
1.3. Türkiye’de Orman Ürünleri Sanayi Sektörü

Türkiye orman ürünleri endüstrisi göstermiş olduğu büyümeyle, Türkiye’nin hızlı büyüyen sektörleri arasındadır. Öncelikle mobilya ve ahşap levha olmak üzere birçok alt sektörlerinde ihracat büyümektedir. Türkiye kereste üretiminde % 1,6’lık payla dünyadaki ülkeler arasında 13. sırada yer almaktadır. Türkiye’nin dünya mobilya üretimindeki payı da % 1 civarında olup hızla artmaktadır. ahşap levha sektöründeki bazı şirketler dünyadaki sayılı şirketlerdendir. Türkiyedeki orman ürünleri sektörünün imalat sanayindeki katma değeri % 2,4 civarındadır. Türkiye 200’den fazla orman ürünleri alanında ihracat ve ithalat yapmaktadır. Ancak bu olumlu göstergelere karşın, henüz dünyada Türkiye orman ürünleri ile ilgili belirleyici bir Türk malı imajı yeterince yerleşmemiştir. Girdilerin ve ürünlerin belgelendirilmesi yetersizdir. Birçok alt sektörde kurumsallaşma, kalite güvence sistemlerinin etkinliği, AB mevzuatının uygulanabilirliği tartışmalıdır. AR-GE harcamaları artmakla birlikte, üniversite sanayi işbirlikleri yeterince görünmemektedir.

Şekil 1. Türkiye'nin 2000-2010 yılları arası kereste ihracatı oranları

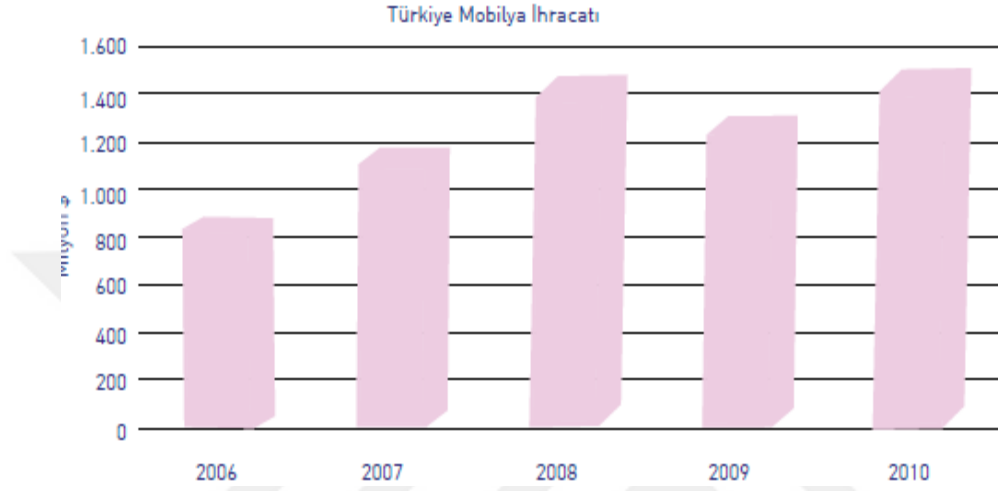
Türkiye'nin kereste ithalatı 2000-2010 yılları arasında ihracata benzer şekilde inişli çıkışlı bir eğilim göstermiştir. Türkiye'nin kereste ithalatı, 2000 yılında 33 milyon \$ olarak gerçekleşirken 2010 yılında %300 artarak 132,3 milyon \$'a yükselmiştir. Bu iki ülkenin ardından sırasıyla Romanya(9,9), Kamerun (%8,5) ve Bulgaristan (4,9) gelmektedir.

Şekil 2. Türkiye'nin 2000-2010 yılları arası kereste katkı değer oranları

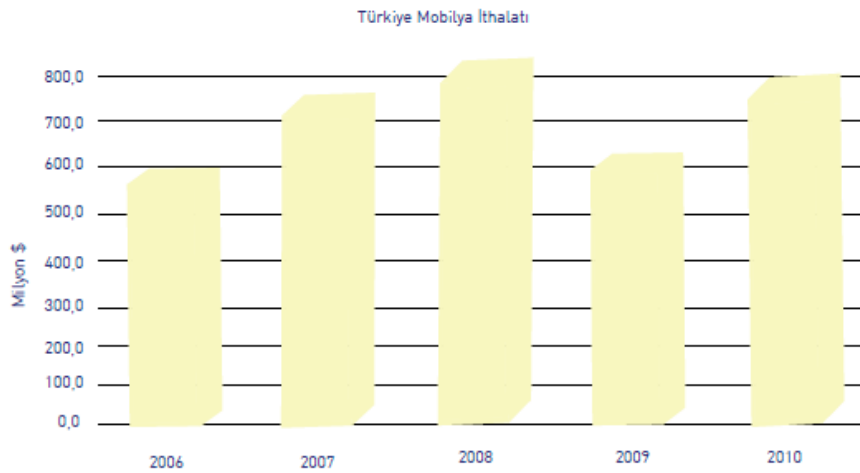
Türkiye'de genellikle mobilya endüstrisini atölye tipi, küçük ölçekli işletmeler oluşturmaktadır. Sektörde seri üretim ve fabrika üretimi yapan işletmelerin sayısı artmaktadır. Mobilya üretimi orman ürünlerinin yaygın olduğu bölgelerde yoğunlaşma

eğilimi göstermektedir. Toplam istihdamdaki paylarına göre önemli mobilya üretim bölgeleri; İstanbul, Ankara, Bursa,Kayseri, İzmir ve Adana olarak sıralanmaktadır. Buna ek olarak Bolu, Eskişehir, Sakarya, Zonguldak,Trabzon, Balıkesir, Antalya, Isparta ve Burdur'da da mobilya üretimi yapılmaktadır.

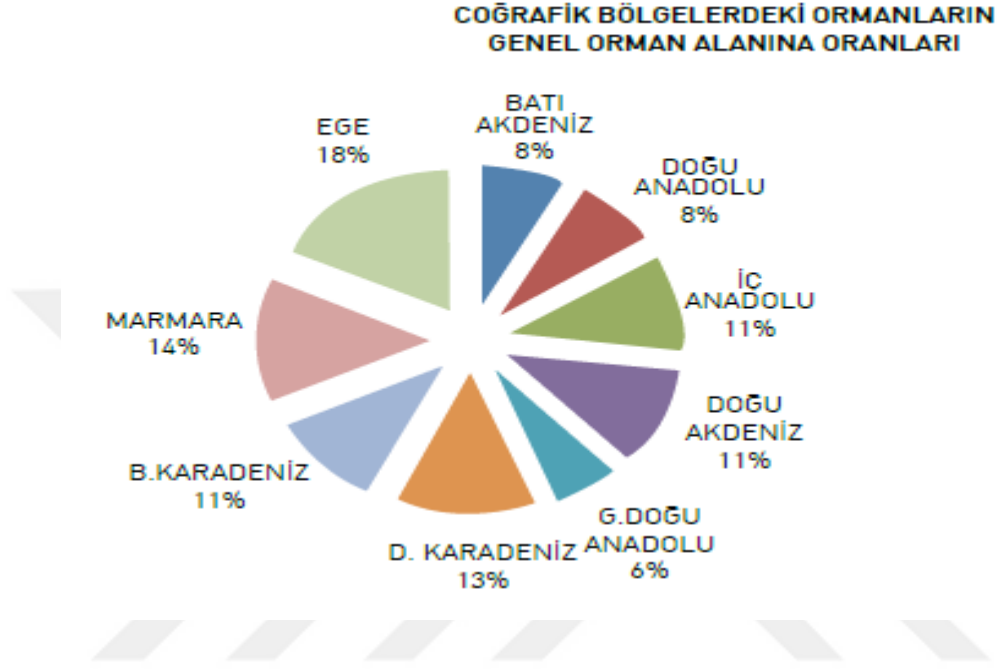
Şekil 3. Türkiye'nin 2006-2010 yılları arası mobilya ihracatı

Türkiye'de mobilya sektörü, ihracatı ithalatından yüksek olması nedeniyle ender sektörlerdendir. Katma değeri yüksek olan mobilya sektörünün ithalatı 2006 yılında 540 milyon \$ iken, 2010 yılında 738 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir. Çin, 2010 yılında en fazla mobilya ithalatı yapılan ülke olmuştur.

Şekil 4. Türkiye'nin 2006-2010 yılları arası mobilya ihracatının katkı değeri

Türkiye'deki mobilya sektörü; büyük ölçekli firmalar, yüksek işgücü potansiyeli, malzeme/ürün çeşitliliği, mobilya üretim ağı/potansiyeli sektörün güçlü yönleri olarak ortaya çıkmaktadır.

Şekil 5. Ülkemizdeki coğrafik bölgelerdeki ormanların genel orman alanına oranları

Türkiye'nin % 27'si ormanlık alanlarla kaplıdır. Batı Akdeniz Bölgesi; Isparta % 43, Burdur % 47, Antalya % 54 ile Türkiye ortalamasının çok üstündedir. 1 milyon 115 bin hektar orman alanı ile Türkiye'de en iyi konumdaki il % 54'ü ormanlarla kaplı Antalya'dır. Ülkemiz ormanları genellikle kızılçam, karaçam, sedir, köknar ve meşe ağırlıklıdır.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Materyal

Orman ürünleri sanayi alanında yer alan küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansman sorunlarının belirlenmesinin amaçlandığı çalışma İstanbul ili, İkitelli organize sanayi bölgesinde yer alan küçük ve orta ölçekli orman ürünleri sanayi işletmeleri düzeyinde gerçekleştirilmiştir. İkitelli organize sanayi bölgesinde orman ürünleri sanayi sektörünün farklı alanlarında faaliyet gösteren 350 adet işletme bulunmaktadır. Çalışmada orman ürünleri sanayi sektörü içinde yer alan tüm alt sektörlerin yer alması planlanmış ve belirlenen örnek büyüklüğü bu doğrultuda gruplandırılmıştır.

1985 yılında İstanbul Kerestecileri Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi kurulmuştur. 1986 yılında kabul edilen nazım imar planı sonrası, İkitelli Organize Sanayi Bölgesi içinde 272.000 (ikiyüzyetmişikibin) metre karelik alan kooperatif adına kayıt ettirilmiştir. 15 Ekim 1987 tarihinde inşaatın temeli atılmıştır. 27 Eylül 1998 Yılında açılışı yapılmıştır. 28 (yirmisekiz) adet tek katlı 27 adet çok katlı yapı, cami altında iki katlı pasaj vardır. Sitede 1006 adet bağımsız bölüm ve bu bölümlerde 350 (üçyüzelli) ye yakın işyeri vardır. 5 empenye, 8 Makine satış, 50 Kereste imalatı, 13 ahşap mobilya, 100 sunta kesim ve satış, 44 kapı imalatı, 16 ahşap panel, 23 parke satış, 33 hırdavat orman ürünleri ve yan işletmeler bulunmaktadır.

2.2. Yöntem

Literatürde yer alan ve finansal sorunların belirlenmesine yönelik hazırlanmış olan anket formlarının incelenmesi ile oluşturulan yeni ve geçerliliği kanıtlanmış olan anket çalışma amacıyla kullanılmıştır. Veriler, hazırlanmış olan anket formu yardımıyla İstanbul ili İkitelli organize sanayi bölgesinde örneklem kapsamında belirlenmiş olan 75 adet işletmeye araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Örnek büyüklüğünün belirlenmesinde aşağıda yer alan formülden yararlanılmıştır.

Çalışmada örnek hacmi hesaplanırken %10 hata payı ve %95 güven düzeyinde örnek büyüklüğü;

$$n = \frac{Z^2 \cdot N \cdot P \cdot Q}{N \cdot D^2 + Z^2 \cdot P \cdot Q} \quad (\text{Dorman at all, 1990})$$

formülünden yararlanılarak belirlenmiştir. Burada;

n: Örnek büyüklüğü,

Z²: Güven katsayısı (% 95'lik güven katsayısı 1,96 alınmıştır),

P: Ölçmek istediğimiz özelliğin evrende bulunma ihtimali (Çalışmamızın çok amaçlı olmasından dolayı bu oran % 50 alınmıştır),

Q : 1-P ve

D : Kabul edilen örnekleme hatası % 10 alınmıştır.

Yapılan hesaplamalar sonucunda; Örnek büyüklüğü n = 75 çalışan olarak tespit edilmiştir.

Anketlerde kullanılan soruların bir kısmı kapalı uçlu soru, bir kısmı ise 5' li likert tipi sorulardan oluşmaktadır. Anketlerden elde edilen veriler tablolar yardımıyla sunulmuş ve istatistiksel analizler yapılmıştır.

Çalışmamızda ele alınan demografik özellikler ve finansal sorunlar arasında istatistiksel farklılıkların belirlenebilmesi amacıyla iki örnek t-testi ve basit varyans analizi yöntemleri kullanılmıştır.Yapılan tüm analizlerde SPSS 22 istatistiksel paket programı kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE İRDELEME

3.1. Anketlerin Yapıldığı Firmalar Hakkında Bilgiler

Yüksek lisans çalışması kapsamında İstanbul iktisadi organize sanayi bölgesinde yapılan anketler sonucunda firmalar hakkında elde edilen bilgiler Tablo 1’ de gösterilmektedir.

Tablo 1. Firmalara ilişkin istatistiksel veriler

Sektör	N	%	Karlılık	N	%
Tomruk-Kereste İmalatı ve Satımı	17	22	5000 TL’den az	0	0
Levha Ürünleri İmalatı ve Satımı	14	18	5001-10000	0	0
Kapı Dolap İmalatı ve Satımı	15	20	10001-20000	0	0
Tamamlayıcı Ürünler İmalatı ve Satımı	10	8	20001-25000	2	2
Mobilya –Kaplama İmalatı ve Satımı	14	18	25001-50000	15	20
Diğer	5	6	50000 TL’den fazla	55	73
Toplam	75	100	Zarar	3	5
			Toplam	75	
Faaliyet Yılı	N	%	Personel Sayıları	N	%
10 yıldan az	8	10	<10 çalışan	45	60
10-20 yıl arası	36	50	10- 49 çalışan	30	40
20-30 yıl arası	15	20	50 – 250 arası çalışan	0	
30-40 yıl arası	8	10	Toplam	75	
40 yıldan fazla	8	10			
Toplam	75				
Ciro	N	%	İşletme Sahiplerinin Eğitim Durumu	N	%
50000 TL’den az	0	0	İlkokul ve ortaokul	20	26
50001-100000	8	10	Lise	25	33
100001-150000	4	5	Lisans ve üzeri	30	41
150001-200000	4	5	Toplam	75	
200001-250000	6	17			
250000 TL’den fazla	38	50			
Toplam	75				
İşletmelerde Finans Bölümünün Varlığı	N	%	Yöneticilerinin Eğitim Durumu	N	%

Tablo 1'in Devamı

Var	15	20		İlkokul ve ortaokul	20	26
Yok	60	80		Lise	25	33
Toplam	75			Lisans ve üzeri	30	41
				Toplam	75	
İşletmelerin Bankalar ile İlişkisi	N	%		Ar-Ge Faaliyetleri	N	%
1 - 5 yıl	0	0		Gerçekleştiriliyor	1	1
5 -10 yıl	0	0		Gerçekleştirilmiyor	74	99
10 - 20 yıl	7	9		Toplam	75	
20 - 30 yıl	68	91		İşletmelerin Üniversite ile İşbirliği Durumu	N	%
30 yıldan fazla	0	0		Var	4	5
Toplam	75			Yok	71	95
				Toplam	75	

Tablo 1' de yer alan Araştırma kapsamında yer alan işletmelerde yapılan anketleri cevaplayanların önemli bir kısmının işletme sahibi olduğu belirlenmiştir. 17 işletme Tomruk-Kereste İmalatı ve Satımı,14 işletme Levha Ürünleri İmalatı ve Satımı,15 işletme Kapı Dolap İmalatı ve Satımı, 10 işletme Tamamlayıcı Ürünler İmalatı ve Satımı, 14 işletme Mobilya Kaplama İmalatı ve Satımı sektöründe faaliyet göstermektedir .İşletmelerin yarıya yakın kısmının (%47) 10-20 yıllarında üretim faaliyetinde olduğu ve işletmelerin %50'nin limited şirket statüsünde olduğu tespit edilmiştir. İşletmelerin faaliyet alanları amaçlandığı gibi tüm alt sektörleri kapsayacak şekilde oluşturulmuştur. Tomruk ve kereste imalinde bulunan işletme sayısı ve tamamlayıcı nitelikte ürün imalatında bulunan işletme sayıları eşit düzeyde araştırma kapsamında yer almış konumdadır. İşletmelerin yıllık elde ettikleri ciro ile ilgili değerlendirmede firmaların önemli bir kısmının (%50) yıllık 250.000 TL ve üzerinde bir ciroya sahip oldukları belirlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen ciro ve karlılık nisbeten uyumlu bir sonuç ortaya çıkarmış ve yıllık 50.000 TL üzerinde kar elde eden işletme %70 olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında yer alan firmaların %60'ı 10 ve daha az işçi çalıştıran mikro ölçek boyutunda olduğu ve işletme yöneticisinin %40'ı lisans ve daha üste bir eğitim seviyesine sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırma kapsamında yer alan işletmelerin %99'u üniversitelerle yeterli düzeyde bir iş birliği içinde olmadıkları, finans bölümü barındırmadıkları ve Ar-Ge faaliyetinde bulunmadıkları belirlenmiştir. Arasıra finansman sorunu yaşadığını belirten %50 düzeyindeki işletmelere karşın işletmelerin %91'i 20-30 yıl süresince bankalarla işbirliği içinde faaliyet göstermektedir.

3.2. Firmaların Finansal Yapıları Hakkında Bulgular

3.2.1. Firmaların Finansal Araç Kullanım Durumları

Anket çalışmasına katılan 75 işletmeye finansal araçları kullanma durumu sorusu yöneltilmiş ve verdikleri cevaplara göre Tablo 2’de doldurulmuştur.

Tablo 2. İşletmelerin finansman araçlarını kullanma durumu

İşletmelerin Finansman Araçlarını Kullanma Durumu	Hiç	Nadiren	Arasıra	Sık sık	Sürekli
Ticari Banka Kredisi	12	16	18	28	1
Yatırım Bankası Kredisi	75	0	1	0	0
Eximbank Kredisi	75	0	1	0	0
Leasing	73	0	2	0	0
Factoring	45	5	15	10	0
Risk Sermayesi	75	2	1	0	0
Esnafa Borçlanma	75	0	0	0	0
Dış Ükelere Borçlanma	75	0	0	0	0
Vergi Muafiyeti	75	0	0	0	0
AB KOBİ Destekleri	75	0	0	0	0
Kredi Garanti Fonu	70	0	0	5	0
Devlet Destekleri	70	2	3	0	0
KOSGEB, TÜBİTAK, TTGV ve EUREKA Destekleri	70	0	0	5	0
Bankaların KOBİ Destekleri	71	1	0	3	0

Araştırma sonucu gösteriyorki hepsi aynı finansman aracını tercih etmesede bir şekilde hepsi finansman kaynağını bulmak için Tablo 2’ de gösterilen finansman araçlarını kullanmıştır. Eğitim durumu lisans ve üzeri olan işletme sahipleri ve yöneticileri Ticari Banka Kredisi kullanmaya yönelik eğilimleri daha fazla olduğu görülmektedir. Faaliyet alanı Mobilya –Kaplama İmalatı ve Satımı olan işletmeler daha fazla ,Tomruk-Kereste İmalatı ve Satımı olan işletmeler yöneticileri Ticari Banka Kredisi daha az kullandığı görülmektedir. Zarar eden , yıllık cirosu 50.000 TL’den fazla olanlar ve yıllık cirosu 250.000 TL’den fazla olanlar Ticari Banka Kredisi’ni tercih etme eğilimi daha fazla olduğu görülmektedir. Çalışan sayısı 9’dan az olan işletmeler Ticari Banka Kredisi’ni kullanma eğilimi fazla olduğu görülmektedir.

3.2.2. İşletmelerin Kredi Çeşit ve Miktarlarının Yeterliliği Konusundaki Düşünceleri

Anket çalışmasına katılan 75 işletmeye Kredi çeşitliliği ve miktarlarının yeterli olup olmadığı sorusu yöneltildi ve cevaplarına göre Tablo 3 oluşturulmuştur.

Tablo 3. İşletmelerin kredi çeşit miktarlarının yeterliliği konusundaki düşünceleri

İşletmelerin Kredi Çeşit Miktarlarının Yeterliliği Konusundaki Düşünceleri	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
KOBİ'lere yeterince kredi çeşidi sağlanmamaktadır.	12	4	2	13	45
KOBİ'lere verilen kredi miktarı yetersizdir.	18	2	3	36	15
Kredi geri ödeme süreleri yetersizdir.	4	2	2	27	40

Araştırma kapsamında yer alan işletmelerin kredi çeşit ve miktarlarının yeterliliği konusundaki düşünceleri sorulmuştur ve elde edilen bulgular Tablo 3 'de gösterilmiştir. "KOBİ'lere yeterince kredi çeşidi sağlanmamaktadır" sorusuna işletmelerin faaliyet yılı 20'den fazla olanların katılma oranlarının fazla olduğu görülmektedir. Faaliyet alanlarına göre Tomruk-Kereste İmalatı ve Satımı , Levha Ürünleri İmalatı ve Satımı diğer faaliyet alanlarına göre daha az ve farklı katılım gösterdiği görülmektedir. Şirketlerin cirolarına göre farklı katılım oranları olduğu görülmektedir. Ciro su 250.000TL'den fazla olanların katılma oranlarının fazla olduğu görülmektedir. Kar düzeyine göre farklı katılım olduğu görülmektedir. Zarar eden şirketlerin bu soruya katılma oranlarının fazla olduğu görülmektedir." KOBİ'lere verilen kredi miktarı yetersizdir." Sorusuna faaliyet yıllarına göre farklı katılım oranlarının olduğu görülmektedir. Faaliyet yılı 20'den fazla olanların katılma oranlarının fazla olduğu görülmektedir. Faaliyet alanına göre farklı katılım oranlarının olduğu görülmektedir. Mobilya –Kaplama İmalatı ve Satımı yapan işletmelerin daha fazla katılım gösterdiği görülmektedir. Ciro su 200.000 TL'den fazla olan işletmelerin katılma eğilimleri aynı olduğu görülmektedir. Eğitim durumu lisans olan işletme sahiplerinin katılma oranlarının yüksek olduğu görülmektedir." Kredi geri ödeme süreleri yetersizdir." Sorusuna faaliyet yılı 20'den fazla olan işletmelerin katılma oranları aynı olduğu görülmektedir. Faaliyet alanına göre katılım eğiliminin değişmediği görülmektedir. İşletmelerin cirosuna göre katılım eğilimlerinin değişmediği görülmektedir.

3.2.3. İşletmelerin Kredi Bulmada Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Nedenler

Anket çalışmasına katılan 75 işletmeye kredi bulmada yaşadıkları sorunlar ile ilgili sorular yöneltildi aldığımız cevaplar Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. İşletmelerin kredi bulmada karşılaştıkları zorluklara ilişkin nedenler

İşletmelerin Kredi Bulmada Karşılaştıkları Zorluklara İlişkin Nedenler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Teminat yetersizliği	14	0	0	11	50
Yüksek faiz oranları	2	0	2	19	52
Bilanço, kar ve zarar cetvelinin yetersizliği	6	4	2	20	44

Araştırma kapsamında yer alan işletmelerin kredi bulmada karşılaştıkları zorluklara ilişkin soru yöneltilmiştir ve işletmelerden aldığımız cevaplar Tablo 4’de gösterildiği gibi belirlenmiştir. “Teminat yetersizliği” sorusuna işletmelerin faaliyet yılına ve faaliyet alanına göre katılım eğiliminin değişmediği görülmektedir. İşletme sahiplerinin eğitim durumunun katılım eğilimini etkilediği görülmektedir.” Yüksek faiz oranları ” sorusuna faaliyet yılı 10’dan az olan işletmeler diğer yıllara göre daha az katılım eğilimi olduğu görülmektedir. Faaliyet alanının belirleyici olmadığı görülmektedir. Ciroyu yüksek olan işletmeler yüksek katılım eğilimi göstermektedir. İşletmeler kar düzeyine göre farklı katılım eğilimi göstermektedir.” Bilanço, kar ve zarar cetvelinin yetersizliği” sorusuna işletme sahiplerinin ve yöneticilerinin eğitim durumuna göre farklı katılım eğilimi göstermektedir.

3.2.4. Finansman Sorununun Kaynağına İlişkin Nedenler

Anket çalışmasına katılan 75 işletmeye finansman kaynağını ararken hangi sebepler etkilidir sorusu yöneltildi ve verilen cevaplar Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Finansman sorununun kaynağına ilişkin nedenler

Finansman Sorununun Kaynağına İlişkin Nedenler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Kredi bulunamaması	8	10	2	22	33
Kredi maliyetlerinin Yüksekliği	2	0	4	32	37
Yatırımlardaki artışlar	6	9	8	27	25
Özkaynak Yaratılamaması	8	14	10	23	20
Nakit para akışının Sağlanamaması	9	12	4	32	18
Hammadde temini	32	17	9	10	7
İthal girdi kullanımı	33	13	7	15	9
Döviz sıkıntısı	34	13	9	9	11
Pazarlama ve dağıtım Sorunları	15	0	2	47	11
Yüksek enflasyon ve Makroe ekonomik etkenler	22	9	5	9	5

Araştırma kapsamında yer alan işletmelerin finansman sorunun kaynağına ilişkin soru yöneltilmiştir ve işletmelerden aldığımız cevaplar Tablo 5’de gösterildiği gibi belirlenmiştir. “Kredi bulunamaması” sorusuna faaliyet yılının etkili olmadığı görülmüştür. Faaliyet alanının cironun soruya verilen cevaba etkili olduğu görülmüştür.” Kredi Maliyetlerinin Yüksekliği” sorusuna faaliyet yılına ve faaliyet alanına göre farklı bir eğilim içerisinde olduğu görülmüştür. İşletme sahibi ve yöneticilerinin eğitim durumu lisans ve üstü olanların katılım eğilimlerinin yüksek olduğu görülmüştür.” Yatırımlardaki artışlar” sorusuna verilen cevaba göre faaliyet yılının etkili olduğu ve faaliyet yılı yüksek olanların katılım eğilimlerinin yüksek olduğu görülmüştür. Mobilya –Kaplama İmalatı ve Satımı alanında faaliyet gösteren şirketlerin katılım eğiliminin yüksek olduğu görülmüştür.” Özkaynak Yaratılamaması” sorusuna faaliyet yılının ve alanının etkili olmadığı görülmüştür.Yüksek ciroya sahip olan şirketlerin katılım eğilimleri yüksek olduğu görülmüştür.” Nakit Para Akışının Sağlanamaması” sorusuna faaliyet yılının farklı eğilimlere neden olduğu görülmüştür.Faaliyet alanına göre iki farklı eğilim görülmüştür.Cironun etkili olmadığı görülmüştür.işletme sahiplerinin eğitim durumu lisans ve üzeri olanların katılım eğilimi yüksek olduğu görülmüştür.” Hammadde Temini” sorusuna faaliyet alanının ,faaliyet yılının,işletme sahiplerinin eğitim durumunun etkili olmadığı görülmüştür.” İthal girdi kullanımı” sorusuna faaliyet alanının ,faaliyet

yılına, işletme sahiplerinin eğitim durumunun etkili olmadığı görülmüştür. “Döviz sıkıntısı”, “Pazarlama ve dağıtım Sorunları” sorusuna faaliyet alanının , faaliyet yılına, işletme sahiplerinin eğitim durumunun etkili olmadığı görülmüştür.

3.2.5. Finansman Sorunlarına Çözüm Önerileri

Anket çalışmasına katılan 75 işletmeye finansman sorunlarına çözüm önerileri sorusu yöneltildi ve gelen cevaplara göre Tablo 6’da doldurulmuştur.

Tablo 6. Finansman sorunlarına çözüm önerileri

Finansman Sorunlarına Çözüm Önerileri	1. Öncelik	2. Öncelik	3. Öncelik
Uzun vadeli ve düşük faizli kredi sağlanmalı	70	3	2
KOBİ’lerin sermaye piyasasından yararlanması için düzenlemeler yapılmalı	56	14	5
KOBİ’lerin gelişimi için yeni teşvikler Getirilmeli	66	2	7
Teminat ve diğer formaliteler en aza Indirilmeli	63	5	7
Bankalar dışındaki finans kurumlarından yararlanmak için gerekli düzenlemeler yapılmalı	62	5	8

Araştırma kapsamında yer alan işletmelerin finansman sorunlarına ilişkin çözüm önerileri sorusu yöneltmiştir ve işletmelerden aldığımız cevaplar Tablo 6’da gösterildiği gibi belirlenmiştir. ” Uzun vadeli ve düşük faizli kredi sağlanmalı ” sorusuna faaliyet yılına ve faaliyet alanının etkili olmadığı görülmüştür. Cirolara göre farklı eğilim içerisinde oldukları görülmüştür. KOBİ’lerin sermaye piyasasından yararlanması için düzenlemeler yapılmalı.

4. SONUÇ

İstanbul ilinde yer alan ve orman ürünleri sanayi sektöründe faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansal yapı ve sorunlarının incelendiği çalışmada 75 adet işletme araştırma kapsamında hazırlanan anket formu eşliğinde değerlendirilmiştir.

Anket pasamında yer alan işletmelerde görüşme yapılan kişi büyük oranda işletme sahibi niteliğindeki kişilerden oluşmaktadır (18 işletme). İşletmelerin 38 adedi 10-20 yıl arasında üretim faaliyet içerisinde yer almakta iken 8 işletme 10 yıl ve daha az bir üretim sürecine sahiptir. Araştırma kapsamında yer alan işletmelerin %50' si limited şirket statüsündedir.

Çalışma amacına uygun olarak işletmelerin faaliyet gösterdiği alanların farklılık göstermesi ve sektör hakkında kapsayıcı bilgi elde edilmesi amaçlandığından önemli sayılabilecek üretim alanlarının temsil edileceği nitelikte bir dağılım gerçekleştirilmiştir. İşletmelerin yarısı yıllık 250.000 TL ve üzeri bir ciro sahibi durumundadır. Bu doğrultuda ciro ile orantılı olan kar düzeyi 12 işletmede 50.000 TL ve üzeri bir boyutta belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan işletmelerin 45 adedi mikro ölçekli işletme statüsündedir. İşletmelerin önemli bir kısmı işletme sahipleri tarafından yönetilirken profesyonel yönetici bulunduran işletme sayısı 6 adet düzeyindedir. Belirtilen bu sayıya uygun olarak yalnızca 3 adet işletmede finans bölümü ayrı bir organizasyonel yapı olarak işletmede yer almaktadır. Üniversite ile işbirliği yapan firma sayısı 6 adet olurken Ar-Ge faaliyetinde bulunan işletme sayısı ise 1 adetle sınırlı kalmıştır. İşletmelerin bankalarla olan ilişki süreleri incelendiğinde 68 adet işletmenin 20-30 yıl süre zarfında bankalarla ilişki boyutuna sahip oldukları belirlenmiştir. Finansman bölümünün olduğu işletmelerin finansman sorunu yaşama sıklığının az olduğu görülmüştür. Bunun sebebinin finansman araçları hakkında daha fazla bilgiye sahip olmasından kaynaklandığı görülmüştür.

Tüm işletmelerin 20 adedi finansman sıkıntısını önemli oranda yaşadığını belirtirken, bu sıkıntılardan kurtulmak için özellikle banka kredisine müracaat ettikleri belirlenmiştir. Finansman sorunlarının çözümü için uzun vadeli vve düşük faizli banka kredisini çözüm

olarak Kabul eden firmalar banka dışı finans kurumları hakkında yeterli bilgi ve cesaret düzeyine sahip değildir.

5. ÖNERİLER

Orman ürünleri sanayi sektöründe yer alan küçük ve orta işletmelerin finansal yapı ve sorunlarının araştırıldığı çalışmamız İstanbul ili genelinde yapılmıştır. Küçük ve orta ölçekli işletmeler sahip oldukları esnek üretim yapıları ve küçük pazar boşluklarını tamamlayabilme yetenekleri ile belli başlı avantajlara sahipken özellikle finansal alanda gerek bilgi ve gerekse kaynak sıkıntıları nedeni ile sorunlar yaşamaktadırlar.

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansal anlamda sorunların çözümü olarak algıladıkları temel unsur, banka kredileri, kredi miktarlarının boyutu ve geri ödeme faizi kapsamındadır. Bu bakış açısı var olan finansal sorunların çözümü noktasında kısıtlayıcı ve alternatifsiz bir duruma neden olmaktadır. Gerek yurt içi ve gerekse yurt dışı alternative piyasalar hakkında yeterli bilgi sahibi olunmaması, bu alanlarda oluşabilecek yenilik ve farklılıklardan yararlanılamamasına neden olmaktadır. Bireysel olarak bir KOBİ' nin yurt dışı piyasalara ulaşması ve finansal sorunlarını giderici çözümler araması gerçekçi bir yaklaşım olmayacaktır. Kurulacak birlikler ve oluşacak danışmanlıklar bu alanda sorun çözümüne katkı sağlayacaktır. Yurt dışı ve içi fuarlara katılım, Ar-Ge faaliyetlerinin çoğaltılması uzun ve kalıcı büyüme ve istikrarı sağlayacak temel unsurla niteliğinde olacaktır.

6. KAYNAKLAR

- Akgemci, T.,2001. Kobilere temel sorunları ve sağlanan destekler. Ankara: KOSGEB
- Aras, G. ve Müslümov, A. ,2002. Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisinde KOBİ'lerin Yeri: Finansman, Ekonomik Sorunları ve Çözüm Önerileri. 21.Yüzyılda KOBİ'ler Sempozyumu, Gazi Magosa, KKTC, 31s.71-78.
- Arbak, T.,2007. Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı. Yaklaşım Dergisi, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, Sayı:53.
- Bilgiç, M.,2002.Kobilere Yönelik Finansal Destekler ve Yardımlar.Finansman Destek Süreçleri Grubu, KOSGEB, 15s.
- Bozkurt, V.,2005. Endüstriyel ve Post-Endüstriyel dönüşüm: Bilgi, ekonomi ve kültür. Bursa: Aktüel Yayınları
- Çağlar, İ., Kendirli, S., ve Çağırın, H. ,2005. AB'ye Giriş Sürecinde KOBİ Yönetim Bilinci ve Finansal
- Çatal, M. F.,2010. 'Bölgesel Kalkınmada Küçük ve Orta Boy İşletmelerin (KOBİ) Rolü', Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 10 Sayı 2.
- Çolakoğlu, M.H.,2002.KOBİ Rehberi. TOBB Genel Yayın No:359-PM:2, Ankara, 414 s.
- Elmas, B.ve Öz, S. ,2009. Bankaların yeni risk düzenlemeleri kapsamında Basel II ve KOBİ'ler. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(1), 391-402.
- Ergün, O.,1998. Sanayimizde Ar-Ge Teşvikleri. Yaklaşım Dergisi, Ankara,Sayı: 68, s.78-81.
- Halil Sarıaslan, "Orta ve Küçük İşletmelerin Finansal Sorunları", TOBB Yayınları, No:281-25, Ankara, 1994
- Knight,A.,2001. Entrepreneurship and strategy in the international SMEs. Journal of International Management, 7, 155-171.
- Müftüoğlu, T.,1998. Türkiye'de küçük ve orta ölçekli işletmeler. Ankara. Turhan Kitabevi
- Müftüoğlu, T, ve Durukan, T.,2004. Girişimcilik ve KOBİ'ler. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Öztürk, İ.,2008. 2008 girişimcilik raporu. İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği, İGİAD Yayınları

Şimşek, M.,2002. Ekonominin lokomotifi KOBİ'lerin olmazsa olmazları. İstanbul: Alfa Yayınları.

Şerif Şimşek, Yönetim ve Organizasyon, Konya: Damla Matbaacılık, 1996, s. 237

Taş, H.Y.,2009. Avrupa Birliği ve Türkiye'de sosyal ve ekonomik rolleri açısından KOBİ'ler. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Zengin, A.,2002. Makroekonomik İstikrar ve KOBİ'ler. Doğu Akdeniz Üniversitesi, İşletme ve Ekonomi Fakültesi Dergi

7. ÖZGEÇMİŞ

Osman Hamzaçebiöglu 01.09.1989 tarihinde Trabzon'da doğdu. 2006 yılında Trabzon Fatih Lisesi'nden mezun oldu. 2012 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Endüstri Mühendisliği bölümünden mezun oldu. 2018 yılında İstanbul Üniversitesi Elektrik -Elektronik Mühendisliği Bölümünden mezun oldu. 2018 Ekim ayından beri Rulopak Hijyen Sistemleri bünyesinde çalışmaktadır.

